

KĀDI DOKUMENTI JĀIESNIEDZ VSAA?

- **Iesniegums** pabalsta pieprasīšanai;
- **Atzinums** par arodslimību, kas izsniegts atbilstoši normatīvajiem aktiem par arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtību.

Dokumentus var iesniegt jebkurā no VSAA nodaļām.

Informāciju par personai noteikto darbspēju zaudējuma pakāpi un invaliditāti VSAA elektroniskā formātā saņem no Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀVK).

Aktu par darbā notikušo nelaimes gadījumu VSAA elektroniskā formātā saņem no Valsts darba inspekcijas.

Ļoti svarīgi, lai **nelaimes gadījumi** darbā tiktu izmeklēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām un tiktu reģistrēti Valsts darba inspekcijā, jo tikai tādā gadījumā akts par darbā notikušu nelaimes gadījumu uzskatāms par pareizi noformētu un cietušajam vai bojāgājušā tuviniekam ir iespējams saņemt atlīdzību!

Līdzīgi arī **arodslimību gadījumā** – arodslimības diagnozei jābūt apstiprinātai atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo tikai tad arodslimniekam ir iespējams saņemt atlīdzību!

Lai saņemtu konkrētu atlīdzības veidu, nepieciešams iesniegt vēl papildu dokumentus.

- **Lai saņemtu slimības pabalstu:** VSAA informāciju par personai izsniegto darba nespējas lapu saņem elektroniski. Ja tā ir izsniegta papīra formā – jāiesniedz darbnespējas lapa B.
- **Lai saņemtu papildu izdevumu apmaksu:**
 - ✓ jāiesniedz pilnīgi aizpildīta medicīniskā dokumentācija (veidlapa 027/u "Izraksts no ambulatorā / stacionārā slimnieka medicīniskās kartes" un / vai "Izraksts-epikrize"), kurā ir informācija par klientam sniegtajiem pakalpojumiem un to nepieciešamību;
 - ✓ čeki, kam pievienoti dokumenti (kvīts, rēķins u. c.), kas aizpildīti saskaņā ar likumu "Par grāmatvedību"; kvītis jābūt norādītam pilnam pakalpojumam un ārstniecības līdzekļu, t. sk. medikamentu, nosaukumam;
 - ✓ ārsta izrakstītas ārstniecības līdzekļu receptes.
- **Lai saņemtu atlīdzību par apgādnieka zaudējumu:**
 - ✓ jāiesniedz ārstniecības iestādes izsniegta izziņa par nāves cēloņa saistību ar arodslimību vai nelaimes gadījumu darbā;
 - ✓ dokumenti, kas apliecina radniecību vai laulību ar apdrošināto personu (jāuzrāda, ja VSAA rīcībā nav šādas informācijas);
 - ✓ dokumenti, kas apliecina darbnespēju vai apgādības faktu (tiesas spriedums par apgādības faktu).

SVARĪGI! Iesniegums atlīdzības piešķiršanai jāiesniedz ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā no tiesību rašanās dienas. Iesniegums kompensēt papildu izdevumus ir jāiesniedz 6 mēnešu laikā no izdevumus apliecinošo maksājumu dokumentu izsniegšanas dienas.

 RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

 DARBA DROŠĪBAS un
VIDES VESELĪBAS INSTITŪTS
RSU aģentūra

Šis materiāls ir izdots ar Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras finansējumu. Materiālu sagatavoja: Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts, 2017.

Nr. 18-2017

INFORMĀCIJU UN KONSULTĀCIJAS VAR SAŅEMT:

VALSTS SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRAS (VSAA) NODAĻĀS

Tālrunis 67011838
www.vsaalv.lv, konsultacijas@vsaa.lv

VALSTS DARBA INSPEKCIJĀ

K.Valdemāra ielā 38, k-1, Rīgā, LV-1010
Tālrunis 67186522, 67186523
www.vdi.gov.lv
vai Valsts darba inspekcijas reģionālajās inspekcijās

LATVIJAS ARODSLIMĪBU ĀRSTU BIEDRĪBĀ

Dzirciema ielā 16, Rīgā, LV-1007
Tālrunis 67409139
www.arodslimibas.lv

PAULA STRADIŅA KUS ARODA UN RADIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRĀ

Pilsoņu ielā 13, 38. korp., Rīgā, LV-1002
Tālrunis 67069280
arodacentrs@stradini.lv

Labklājības ministrija

Valsts sociālās
apdrošināšanas aģentūra

Valsts darba
inspekcija

ARODSLIMNIEKU UN NELAIMES GADĪJUMOS DARBĀ CIETUŠO TIESĪBAS UN IESPĒJAS SAŅEMT ATLĪDZĪBU NO VALSTS

KAS IR ARODSLIMĪBA?

Arodslimības ir atsevišķām darbinieku kategorijām raksturīgas slimības, kuru cēlonis ir darba vides fizikālie, ķīmiskie, higiēniskie, bioloģiskie un psiholoģiskie faktori (piemēram, darba vidē esoša trokšņa izraisīta vādzirdība).

KAS IR NELAIMES GADĪJUMS DARBĀ?

Nelaimes gadījums darbā ir apdrošinātas personas veselībai nodarītais kaitējums vai nāve, ja to cēlonis ir vienas darbadienas (maiņas) laikā noticis ārkārtējs notikums (piemēram, pakritot lauza kāja vai ķīmiskas vielas radīts apdegums), kas radies, pildot darba pienākumus, kā arī rīkojoties, lai glābtu jebkuru personu vai īpašumu un novērstu tiem draudošas briesmas.

KAS IR OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA PRET NELAIMES GADĪJUMIEM DARBĀ UN ARODSLIMĪBĀM?

Obligātā sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām Latvijā tika ieviesta, lai cietušajiem vai bojā gājušā tuviniekiem nodrošinātu iespēju saņemt atlīdzību par veselībai nodarīto kaitējumu, ja ir noticis nelaimes gadījums darbā vai ir atklāta arodslimība. 2017. gadā 0,48% no visām valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām veido obligātā sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām. Šo iemaksu veic jūsu **darba devējs**.

***Pašnodarbinātie** nav apdrošināti pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, tāpat **nevar saņemt apdrošināšanas atlīdzību** no valsts!*

*Ja jūs esat **arodslimnieks** un ja darba devējs par jums ir veicis (vai tam bija jāveic) **obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas vismaz 3 gadus**, vai ja jūs esat **cietis nelaimes gadījumā darbā** un jums ir **darba līgums ar darba devēju**, jums ir **tiesības saņemt atlīdzību** no valsts!*

KUR VĒRSTIES PĒC APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS?

Pēc atlīdzības var vērsties jebkurā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) teritoriālajā nodaļā. Viena mēneša laikā pēc visu dokumentu saņemšanas VSAA izskata pieprasījumu un sniedz rakstisku atbildi par atlīdzības apmēru, izmaksāšanas ilgumu un izmaksāšanas dienu.

KĀDU APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBU JŪS VARAT SAŅEMT NO VALSTS?

Slimības pabalstu – apmaksu par darbnespējas lapu:

- sākot ar darbnespējas 1. dienu, ja persona saslimusi ar arodslimību (no diagnozes apstiprināšanas brīža);
- sākot ar darbnespējas 11. dienu, ja darbā noticis nelaimes gadījums (par pirmajām 10 dienām maksā darba devējs no saviem līdzekļiem).

Slimības pabalstu maksā līdz 26 kalendārajām nedēļām, ja darbnespēja (slimības lapa) ir nepārtraukta, vai līdz 52 kalendārajām nedēļām triju gadu laikā, ja darbnespēja atkārtojas ar pārtraukumiem. Ja darbnespēju atgūšanas periods ilgst vairāk par 26 kalendārajām nedēļām, tad, pamatojoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀK) atzinumu, slimības pabalsta izmaksas periodu var pagarināt,

bet ne ilgāk kā līdz 52 kalendārajām nedēļām. Šo pabalstu piešķir 80% apmērā no personas 12 mēnešu vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (izlaižot divus mēnešus pirms mēneša, kurā noticis darba negadījums vai konstatēta arodslimība).

Atlīdzību par darbspēju zaudējumu – ja arodslimības vai nelaimes gadījuma darbā rezultātā pilnīgi vai daļēji zaudētas darbspējas:

- par katru mēnesi, sākot ar darbspēju zaudējuma noteikšanas dienu, tiek izmaksāta atlīdzība vienu reizi mēnesī;
- atlīdzības par darbspēju zaudējumu apmēru aprēķina atkarībā no VDEĀK noteiktā darbspēju zaudējuma procenta un personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;
- atlīdzību par darbspēju zaudējumu piešķir personām, kurām darbspēju zaudējums ir noteikts vismaz 25% apjomā;
- atlīdzības par darbspēju zaudējumu izmaksu pārtrauc uz laiku, kad persona saņem bezdarbnieka pabalstu;
- personai, kurai piešķirta izdienas pensija vai vecuma pensija, atlīdzību par darbspēju zaudējumu izmaksā šādi: 1) ja piešķirtās izdienas vai vecuma pensijas apmērs nesasniedz atlīdzības par darbspēju zaudējumu apmēru, izmaksā starpību starp atlīdzības apmēru un izdienas vai vecuma pensijas apmēru; 2) ja piešķirtās izdienas vai vecuma pensijas apmērs ir vienāds ar atlīdzības par darbspēju zaudējumu apmēru vai to pārsniedz, atlīdzības izmaksu par darbspēju zaudējumu izbeidz.

Atlīdzību par apgādnieka zaudējumu – arodslimnieka nāves gadījumā vai tad, ja nodarbinātais gājis bojā nelaimes gadījumā darbā. To izmaksā mirušā cilvēka darba nespējīgajiem ģimenes locekļiem, kurus mirušais daļēji vai pilnīgi apgādājis:

- atlīdzības par apgādnieka zaudējumu apmērs ir atkarīgs no apgādājamo skaita un mirušā apgādnieka vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.
No 2017. gada 1. aprīļa atlīdzības par apgādnieka zaudējumu **minimālais apmērs** katram bērnam mēnesī ir:
 - līdz sešu gadu vecumam (ieskaitot) – **92,50** eiro;
 - līdz sešu gadu vecumam (ieskaitot) bērnam ar invaliditāti kopš bērnības – **106,72** eiro;
 - no septiņu gadu vecuma – **111,00** eiro;
- Atlīdzību par apgādnieka zaudējumu pārtrauc uz laiku, kad persona saņem bezdarbnieka pabalstu.

Apbedīšanas pabalstu, ja iestājusies arodslimnieka nāve vai nodarbinātais gājis bojā nelaimes gadījumā darbā.

Atlīdzību par papildu izdevumiem:

- ārstēšanai un aprūpei (piem., par pacienta maksājumiem, medikamentiem, operācijām);
- profesionālai rehabilitācijai (piem., par kursiem jaunas profesijas apgūšanai);
- ārstniecības iestāžu apmeklēšanai un pavadona ceļa izdevumu apmaksai;

- rehabilitācijas līdzekļu iegādei, remontam, medicīniskajai rehabilitācijai (piem., par dažādām procedūrām, masāžu, ārstēšanas sanatorijā u. c.);
- tehnisko palīglīdzekļu (protēžu u. c.) iegādei un remontam.
- pavadona apmaksai.

KĀDS IR ATLĪDZĪBAS APMĒRS?

Lielākajā daļā gadījumu atlīdzības apmērs ir tieši atkarīgs no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas jeb “oficiālās algas”, no kuras **darba devējs** par Jums ir **maksājis nodokļus**. Tādēļ arodslimību gadījumā un situācijās, kad darbā noticis nelaimes gadījums, ir ļoti būtiski, lai darba devējs Jums algu nemaksā “aploksnē”. Personas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka par 12 mēnešu periodu (izlaižot divus mēnešus pirms mēneša, kurā noticis nelaimes gadījums darbā vai konstatēta arodslimība).

Jebkuras apdrošināšanas atlīdzības (izņemot atlīdzību par papildu izdevumiem) apmērs tiek rēķināts no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.

***SVARĪGI!** Atcerieties, ja jums nav darba līguma un darba devējs par jums neveic iemaksas, jūs nevarat saņemt apdrošināšanas atlīdzību no valsts!*

Lai saņemtu atlīdzību par darbspēju zaudējumu vai atlīdzību par papildu izdevumiem personai, kurai konstatēta arodslimība, galvenais nosacījums ir, lai pēc 1997. gada būtu veiktas **obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas vismaz 3 gadus**.

Apdrošināšanas atlīdzības kopējā summa par ārstēšanas un rehabilitācijas izdevumiem, mēnesī izmaksājama slimības pabalsts, atlīdzība par darbspēju zaudējumu vai atlīdzība par apgādnieka zaudējumu nedrīkst pārsniegt 25-kāršu valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu apdrošināšanas gadījuma iestāšanās dienā (dienā, kad noticis nelaimes gadījums darbā vai konstatēta arodslimība), tas ir, līdz 2003. gada 1. septembrim – 1067,15 *euro*, no 2003. gada 1. decembra līdz 2005. gada 31. decembrim – 1245,01 *euro*, no 2006. gada 1. janvāra – 1600,75 *euro*.

KĀDI NORMATĪVIE DOKUMENTI NOSAKA APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS PIEŠĶIRŠANAS UN IZMAKSAS KĀRTĪBU?

Apdrošināšanas **atlīdzību un atlīdzību par papildu izdevumiem piešķir** saskaņā ar likumu “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” (pieņemts 02.11.1995.).

Apdrošināšanas atlīdzības **aprēķināšanas kārtību** nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 50 “Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība” (pieņemti 16.02.1999.).

Vairāk informācijas par **normatīvajiem dokumentiem** varat meklēt internetā, mājaslapā www.likumi.lv.